

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI

NGÔ THỊ UYÊN

**NGHIÊN CỨU SỰ PHÁT TRIỂN CÂN NẶNG, CHIỀU DÀI,
VÒNG ĐẦU CỦA TRẺ SƠ SINH T- ỚNG ỨNG VỚI
TUỔI THAI TỪ 28 - 42 TUẦN**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ Y HỌC

HÀ NỘI - 2014

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI

NGÔ THỊ UYÊN

**NGHIÊN CỨU SỰ PHÁT TRIỂN CÂN NẶNG, CHIỀU DÀI,
VÒNG ĐÀU CỦA TRẺ SƠ SINH T- ỚNG ỨNG VỚI
TUỔI THAI TỪ 28 - 42 TUẦN**

Chuyên ngành : Sản phụ khoa

Mã số : 62720131

LUẬN ÁN TIẾN SỸ Y HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

GS.TS. PHAN TRƯỜNG DUYỆT

PGS.TS. NGUYỄN NGỌC MINH

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, đã được các thầy cô hướng dẫn khoa học nghiêm túc và tận tình. Các kết quả và số liệu viết trong bản luận án này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

NGÔ THỊ UYÊN

CHỮ VIẾT TẮT

CPTTTC	Chậm phát triển trong tử cung
KCC	Kinh cuối cùng
NST	Nhiễm sắc thể
OR	Tỉ suất chênh
Percentile	Đường bách phân vị
Số NC	Số nghiên cứu
SSQC	Sơ sinh quá cân
TC	Tử cung
TT	Tuổi thai
TSG	Tiền sản giật
WHO	Tổ chức y tế thế giới

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1: TỔNG QUAN.....	3
1.1. Sự phát triển về hình thể, kích thước của thai trong tử cung.....	3
1.1.1. Giai đoạn phát triển phôi.....	3
1.1.2. Giai đoạn phát triển thai.....	4
1.1.3. Các phương pháp đánh giá sự phát triển về kích thước, hình thể thai trong tử cung.....	6
1.2. Biểu đồ tăng trưởng của một số chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh theo tuổi thai.....	8
1.2.1. Cách tính tuổi thai.....	8
1.2.2. Quần thể nghiên cứu.....	10
1.2.3. Cỡ mẫu nghiên cứu.....	10
1.2.4. Thiết kế nghiên cứu trong xây dựng biểu đồ chuẩn.....	11
1.2.5. Phân loại biểu đồ tăng trưởng của các chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh. ...	12
1.3. Các nghiên cứu về cân nặng của trẻ sơ sinh theo tuổi thai.....	14
1.4. Chiều dài trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai và biểu đồ tăng trưởng chiều dài của thai.....	20
1.5. Vòng đầu của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai và biểu đồ vòng đầu của trẻ sơ sinh.....	23
1.6. Ứng dụng biểu đồ bách phân vị về chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh trong chẩn đoán trẻ phát triển bất thường trong tử cung.....	26
1.6.1. Ứng dụng biểu đồ bách phân vị về các chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh trong chẩn đoán trẻ chậm phát triển trong tử cung.....	26
1.6.2. Ý nghĩa của các đường bách phân vị trên biểu đồ tăng trưởng thai...	29
1.6.3. Ứng dụng của biểu đồ tăng trưởng thai trong chẩn đoán trẻ sơ sinh quá cân so với tuổi thai.....	33
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	39
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	39
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu cho mục tiêu 1.....	39

2.1.2. Đối tượng nghiên cứu cho mục tiêu 2.....	40
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	41
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	41
2.3.1. Thiết kế nghiên cứu.....	41
2.3.2. Số lượng đối tượng nghiên cứu.....	41
2.4. Quá trình, các thông số và công cụ thu thập số liệu	44
2.4.1. Quá trình thu thập số liệu	44
2.4.2. Các thông số cần thu thập	45
2.4.3. Các bước tiến hành thu thập thông số nghiên cứu.....	46
2.4.4. Phương tiện và dụng cụ nghiên cứu.....	47
2.5. Các tiêu chuẩn đánh giá có liên quan đến nghiên cứu.....	47
2.5.1. Tuổi thai	47
2.5.2. Hệ số Kappa	48
2.5.3. Tiêu chuẩn đo các chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh.....	48
2.5.4. Tiêu chuẩn đánh giá các bệnh lý của trẻ sơ sinh có cân nặng dưới đường trung bình	49
2.5.5. Tiêu chuẩn đánh giá các bệnh lý liên quan đến khó đẻ do thai to	51
2.6. Xử lý số liệu.....	51
2.6.1. Xử lý số liệu cho mục tiêu 1	51
2.6.2. Xử lý số liệu cho mục tiêu 2:	52
2.7. Đạo đức trong nghiên cứu.....	53
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	54
3.1. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu.....	54
3.2. Mục tiêu 1.....	55
3.2.1. Cân nặng trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai.....	55
3.2.2. Chiều dài của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai.....	69
3.2.3. Vòng đầu trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai	80
3.2.4. Chỉ số cân nặng-chiều dài của trẻ sơ sinh.....	90
3.3. Đánh giá giá trị ứng dụng lâm sàng của các biểu đồ bách phân vị.....	94
3.3.1. Kiểm định về mặt lâm sàng.....	95
3.3.2. Kiểm định về giá trị thực thi	102

Chương 4: BÀN LUẬN.....	104
4.1. Bàn về đối tượng và phương pháp nghiên cứu:	104
4.2. Bàn về đặc điểm của đối tượng nghiên cứu	109
4.3. Bàn luận về các biểu đồ bách phân vị về các chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh theo tuổi thai	110
4.3.1. Bàn luận về biểu đồ bách phân vị trọng lượng của trẻ sơ sinh theo tuổi thai	110
4.3.2. Bàn luận về biểu đồ bách phân vị chiều dài của trẻ sơ sinh theo tuổi thai	119
4.3.3. Bàn luận về biểu đồ bách phân vị vòng đầu của trẻ sơ sinh theo tuổi thai	123
4.3.4. Chỉ số cân nặng chiều dài của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai ..	127
4.4. Kiểm định giá trị ứng dụng lâm sàng của các biểu đồ bách phân vị.....	129
4.4.1. Xác định đường bách phân vị tương ứng với ngưỡng cân nặng và chỉ số cân nặng-chiều dài để chẩn đoán trẻ sơ sinh CPTTTC....	129
4.4.2. Sự liên quan giữa chỉ số cân nặng-chiều dài và trẻ CPTTTC.....	132
4.4.3. Xác định ngưỡng cân nặng để chẩn đoán trẻ sơ sinh quá cân	133
KẾT LUẬN	136
KIẾN NGHỊ	138
CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN NỘI DUNG LUẬN ÁN	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1.	Một số đặc điểm về kích thước và bề ngoài của thai qua các tuần thai	5
Bảng 1.2.	Phân bố trọng lượng thai theo tuổi thai.....	16
Bảng 1.3.	Kết quả về chiều dài sơ sinh đủ tháng của một số tác giả Việt Nam ...	23
Bảng 1.4.	Phân bố sự phát triển vòng đầu của thai theo tuổi thai	25
Bảng 3.1.	Đặc điểm của đối tượng nghiên cứu	54
Bảng 3.2.	Cân nặng trung bình thô của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai 28-42 tuần.....	55
Bảng 3.3.	Hệ số lệch và hệ số nhọn tương ứng với đặc điểm phân phối các giá trị cân nặng trẻ sơ sinh theo tuổi thai	56
Bảng 3.4.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về cân nặng theo tuổi thai 28-42 tuần	59
Bảng 3.5.	Tốc độ phát triển của cân nặng qua các tuần tuổi thai	60
Bảng 3.6.	Trọng lượng trung bình thô của trẻ sơ sinh trai và gái theo các lớp tuổi thai từ 28-42 tuần	61
Bảng 3.7.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về cân nặng trẻ trai theo tuổi thai 28-42 tuần	64
Bảng 3.8.	Phân bố cân nặng trẻ sơ sinh gái tương ứng với tuổi thai từ 28-42 tuần theo đường bách phân vị	67
Bảng 3.9.	Chiều dài trung bình thô của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai từ 28-42 tuần.....	69
Bảng 3.10.	Hệ số lệch và hệ số nhọn tương ứng với đặc điểm phân phối các giá trị chiều dài trẻ sơ sinh theo tuổi thai	70
Bảng 3.11.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về chiều dài trẻ sơ sinh theo tuổi thai 28-42 tuần	72
Bảng 3.12.	Tốc độ phát triển của chiều dài trẻ sơ sinh qua các tuần tuổi thai ..	73

Bảng 3.13.	Chiều dài trung bình (cm) của trẻ sơ sinh trai và gái theo các lớp tuổi thai từ 28-42 tuần	74
Bảng 3.14.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về chiều dài trẻ trai theo tuổi thai 28-42 tuần	77
Bảng 3.15.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về chiều dài trẻ gái theo tuổi thai 28-42 tuần.....	78
Bảng 3.16.	Phân bố các giá trị trung bình thô của vòng đầu trẻ sơ sinh theo tuổi thai 28-42 tuần	80
Bảng 3.17.	Hệ số lệch và hệ số nhọn tương ứng với đặc điểm phân phối các giá trị vòng đầu trẻ sơ sinh theo tuổi thai.....	81
Bảng 3.18.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về vòng đầu trẻ sơ sinh theo tuổi thai 28-42 tuần	83
Bảng 3.19.	Tốc độ phát triển của vòng đầu trẻ sơ sinh qua các tuần tuổi thai...	84
Bảng 3.20.	Giá trị trung bình thô của vòng đầu trẻ sơ sinh trai và gái tương ứng với tuổi thai 28-42 tuần.....	85
Bảng 3.21.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về vòng đầu trẻ trai theo tuổi thai 28-42 tuần	88
Bảng 3.22.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về chiều dài trẻ gái theo tuổi thai 28-42 tuần.....	89
Bảng 3.23.	Phân bố các giá trị trung bình thô của chỉ số cân nặng-chiều dài của trẻ sơ sinh theo tuổi thai 28-42 tuần	91
Bảng 3.24.	Các giá trị tương ứng với các đường bách phân vị 3,5,10,50,90,95,97 về chỉ số cân nặng-chiều dài theo tuổi thai 28-42 tuần.....	93
Bảng 3.25.	Phân bố các bệnh lý có liên quan đến thai CPTTTC	96
Bảng 3.26.	Giá trị chẩn đoán bệnh lý thai CPTTTC với tuổi thai 33 tuần ở ngưỡng cân nặng tương ứng với độ nhạy và độ đặc hiệu cao.....	97
Bảng 3.27.	Bảng giá trị chẩn đoán các bệnh lý liên quan đến thai CPTTTC ...	98

Bảng 3.28.	Giá trị chẩn đoán bệnh lý thai CPTTTC với tuổi thai 33 tuần ở ngưỡng chỉ số cân nặng-chiều dài tương ứng với độ nhạy và độ đặc hiệu cao	98
Bảng 3.29.	Bảng giá trị chẩn đoán các bệnh lý liên quan đến thai CPTTTC của ngưỡng chỉ số cân nặng-chiều dài có độ nhạy và độ đặc hiệu cao.	99
Bảng 3.30.	Phân bố các bệnh lý có liên quan đến đẻ khó do thai to	100
Bảng 3.31.	Giá trị chẩn đoán bệnh lý thai to ở ngưỡng cân nặng có độ nhạy và độ đặc hiệu cao	101
Bảng 3.32.	Bảng giá trị chẩn đoán các bệnh lý khó đẻ liên quan đến thai to.....	102
Bảng 3.33.	So sánh số đo chiều dài trẻ sơ sinh giữa hai người đo và một người đo cách nhau 10 phút	103
Bảng 4.1.	So sánh cỡ mẫu nghiên cứu và nguồn số liệu của một số nghiên cứu về chỉ số nhân trắc của trẻ sơ sinh theo tuổi thai trên thế giới	106
Bảng 4.2.	So sánh tốc độ tăng trưởng cân nặng của trẻ sơ sinh tương ứng với tuổi thai với một số tác giả nước ngoài.....	111
Bảng 4.3.	So sánh trọng lượng trung bình thô của trẻ sơ sinh Việt Nam tương ứng với tuổi thai 28-42 tuần giữa 2001 và 2013.....	112
Bảng 4.4.	Chênh lệch giữa cân nặng trẻ sơ sinh Việt Nam ở đường bách phân vị 50 so với trẻ sơ sinh một số nước.....	114
Bảng 4.5.	So sánh cân nặng trẻ sơ sinh Việt Nam ở đường bách phân vị 10 so với trẻ sơ sinh một số nước.....	116
Bảng 4.6.	So sánh cân nặng trẻ sơ sinh Việt Nam ở đường bách phân vị 90 so với trẻ sơ sinh một số nước.....	117
Bảng 4.7.	So sánh chiều dài trung bình và tốc độ phát triển của chiều dài qua các tuần tuổi thai với nghiên cứu trong nước 2001	120
Bảng 4.8.	So sánh chiều dài của trẻ sơ sinh trai ở đường bách phân vị 50 với một số tác giả nước ngoài.....	122